

Starptautiskās Tiesu neatkarības un pasaules miera asociācijas

Starptautiskais tiesu neatkarības projekts

MOUNT SCOPUS STARPTAUTISKIE TIESNEŠU NEATKARĪBAS STANDARTI

Apstiprināts 2008. gada 19.
martā

Konsolidēts 2015. gads

Preambul a

Šie pārskatītie standarti ir apstiprināti, atzīstot nepieciešamību pārskatīt vispārēji piemērojamās pamatnostādnes, lai veicinātu tiesu varas neatkarību un objektivitāti ar mērķi nodrošināt tiesas procesa likumību un efektivitāti.

Formulējot šos standartus, ir pienācīgi ņemti vērā Ņūdeli 1982. gada Minimālie standarti par tiesu neatkarību un Monreālas Vispārējā deklarācija par tiesu neatkarību 1983. gadā, kas izstrādāta ar Tiesu neatkarības un pasaules miera asociācijas Starptautiskā tiesu neatkarības projekta dalībnieku palīdzību, arī ANO 1985. gada Tiesu neatkarības pamatprincipi un virkne citu starptautisku noteikumu un standartu kopumu, kas attiecas tiesu neatkarību un tiesībām uz taisnīgu tiesu; un The Burgh House Principles of Judicial Independence in International Law (starptautiskajām tiesu iestādēm paredzētie). Iedvesma gūta arī no Tokijas Tiesību Āzijas principiem; Eiropas Padomes paziņojumiem par tiesu neatkarību, jo īpaši no Eiropas Padomes 1998. gada Ministru komitejas ieteikuma dalībvalstīm par tiesnešu neatkarību, efektivitāti un lomu, Bangaloras Tiesnešu rīcības principiem, 2002. gada novembris, un Amerikas Advokātu asociācijas pārskatītajiem tiesnešu ētikas standartiem.

Standarti tika izstrādāti, paturot prātā īpašos izaicinājumus, ar kuriem saskaras tiesu iestādes, ņemot vērā izaicinājumus un problēmas gan nacionālajā, gan starptautiskajā jomā.

Lai pienācīgi reaģētu uz tiesu neatkarības minimālo standartu atjauninātu visaptverošu pārskatīšanu, ir nepieciešams atjaunināt tiesu neatkarības minimālos standartus.

norises un izaicinājumi saistībā ar tiesu un tiesnešu stāvokli mūsdienu sabiedrībā. Šī pārskatīšana ir svarīga, lai globalizācijas laikmetā tiesu iestādes varētu piedalīties cilvēktiesību pienācīgā aizsardzībā un efektīvas un taisnīgas tirgus ekonomikas ar cilvēcīgu seju darbībā. Standartos īpaši ņemts vērā tas, ka katrai jurisdikcijai un tiesību tradīcijai ir savas īpatnības, kas ir jāatzīst. Ir arī atzīts, ka starptautiskajā tiesu sistēmā katrai tiesai vai tribunālam ir savas unikālas iezīmes un funkcijas un ka dažos gadījumos tiesneši nepilnu darba laiku vai kā *ad hoc* vai *ad litem* tiesneši.

A. VALSTU TIESNEŠI

1. TIESU VARAS NEATKARĪBAS NOZĪME.

1.1. Neatkarīga un objektīva¹ tiesu vara ir visaugstākās vērtības institūcija katrā sabiedrībā² un būtisks brīvības³ un balsts.

1.2. Tiesu sistēmas mērķi un funkcijas ietver:

1.2.1.1. risināt strīdus un taisnīgi piemērot likumu starp personām un starp personām un valsts iestādēm;

1.2.1.2. atbilstoši tiesu funkcijām cilvēktiesību ievērošanu un īstenošanu;
un

1.2.1.3. Nodrošināt, lai visi cilvēki varētu droši dzīvot apstākļos⁴

⁽¹⁾ Ja tas tiek norādīts ne tikai preambulā, bet arī pašu standartu tekstā, tas palīdz uzsvērt sadaļas nozīmīgumu un nodrošina, ka uz to ir vieglāk atsaukties.

→ Šai versijai tiek dota priekšroka salīdzinājumā ar pirmo versiju, jo tajā ir precīzi aprakstīts, kādi elementi ir nepieciešami tiesu sistēmā.

→ Tokijas tiesību Āzijas principi. Norādot to pašu standartu tekstā, nevis preambulā, var uzsvērt šīs sadaļas nozīmi un nodrošināt, ka uz to ir vieglāk atsaukties.

³ Monreālas deklarācijas preambula.

⁴ Monreālas deklarācija.

→ Atcerieties konkurējošās vērtības - tiesu neatkarību un tiesu iestāžu atbildību: "Tiesneši ir cilvēku kalpi, nevis kungi, nevis kungi. Kalpi ir atbildīgi, tādi ir arī tiesneši." No Shetreet, *Judicial Independence: The Contemporary*

- 1.3 Ir ļoti svarīgi, lai pārvalstiskie un starptautiskie tribunāli ievērotu dalībvalstu tiesību sistēmu pamatprincipus un nolūkā atzītu gan pašvaldību, gan ārpustiesas tiesu tradīciju koleģialitāti.^{5.2.}

TIESU NEATKARĪBAS KULTŪRAS VEIDOŠANA UN UZTURĒŠANA⁶

1.4 Katrai sabiedrībai un visām starptautiskajām struktūrām, tribunāliem un tiesām jācenšas veidot un uzturēt tiesu neatkarības kultūru, kas ir būtiska demokrātijai, brīvībai, tiesiskumam un cilvēktiesībām valsts pārvaldes sistēmā un ir nepieciešams pamats mieram pasaulē, sakārtotai pasaules tirdzniecībai, globalizētiem tirgiem un izdevīgiem starptautiskiem ieguldījumiem.

1.4.1 Tiesu neatkarības kultūru veido pieci svarīgi un būtiski aspekti: institucionālās struktūras izveide, konstitucionālās infrastruktūras izveide, tiesību normu un konstitucionālo garantiju ieviešana, tiesvedības kārtības un judikatūras izveide, kā arī ētikas tradīciju un tiesnešu rīcības kodeksa uzturēšana.

1.4.2 Institucionālās struktūras regulē jautājumus, kas saistīti ar tiesnešu statusu un tiesu jurisdikciju.

1.4.3 Konstitucionālā infrastruktūra ietver konstitūcijā galvenos noteikumus par tiesu varas aizsardzību, kā izklāstīts šajos standartos.

1.4.4 Tiesību normas detalizēti regulē konstitucionālos tiesu neatkarības un objektivitātes pamatprincipus.

1.4.5 Tiesas papildina konstitucionālo infrastruktūru un tiesību aktu noteikumus ar bezmaksas interpretācijām un judikatūru par dažādiem tiesnešu darbības un tiesu darbības aspektiem.

1.4.6 Tiesnešu ētikas tradīcijas un ētikas kodekss aptver tiesneša oficiālās un neoficiālās darbības sfēras un aizsargā tiesneša neatkarību no atkarībām, asociācijām un pat mazāk intensīvām iesaistēm, kas varētu radīt šaubas par tiesneša neitralitāti.

Debate, 593. lpp., atsaucoties uz *Davis Acetylene Gas Co. v. Morrison*, (1915) 34 O.L.R. 155, 23. D.L.R. 871 (C.A.).

⁵ Šis 1.3. pants tika pievienots kā grozījums 2011. gada Vennas konferencē.

⁶ Šis 1.4. pants tika pievienots kā grozījums 2012. gada oktobrī Gentes konferencē.

2. TIESU⁷ UN IZPILDVARAS

- 2.1. Tiesu vara kopumā ir neatkarīga.
- 2.2. Katram tiesnesim ir gan personiskā, gan materiālā neatkarība⁸.
 - 2.2.1. Personiskā neatkarība nozīmē, ka tiesnešu dienesta noteikumi un nosacījumi ir pienācīgi nodrošināti ar likumu⁹, lai nodrošinātu, ka atsevišķi tiesneši nav izpildvaras kontrolei; un
 - 2.2.2. Materiālā neatkarība nozīmē, ka, pildot savas tiesneša funkcijas, tiesnesis ir pakļauts tikai likumam un savai sirdsapziņai.
- 2.3. Tiesu iestādēm kopumā¹⁰ ir kolektīva neatkarība un autonomija attiecībā pret izpildvaru.
- 2.4. Tiesnešu iecelšana amatā un paaugstināšana amatā, ko veic izpildvara, nav pretrunā tiesu varas neatkarībai, ja vien tā atbilst 4. principam.
- 2.5. Nevienš izpildrīkojums nevar atcelt konkrētus tiesas lēmumus vai mainīt tiesas sastāvu, lai ietekmētu tās lēmumu pieņemšanu.¹¹
- 2.6. Izpildinstitūcija var piedalīties tiesnešu disciplinēšanā, tikai iesniedzot sūdzības pret tiesnešiem vai ierosinot disciplinārlietas, bet ne iztiesājot šādas lietas.
- 2.7. Tiesībām disciplinēt vai atcelt tiesnesi no amata jābūt piešķirtām no izpildvaras neatkarīgai iestādei.
- 2.8. Tiesneša atcelšanas pilnvaras vēlams piešķirt tiesas tribunālam.

⁷ Galvenā uzmanība patiešām ir pievērsta attiecībām ar tiesu varu kopumā, nevis ar atsevišķiem tiesnešiem.

⁸ Lai gan materiālā neatkarība garantē plašu aizsardzību, tā nav neierobežota. Tiesnešiem savas pilnvaras ir jāīsteno, ievērojot vispārējos ierobežojumus, ko nosaka savstarpēja cieņa starp dažādiem valsts pārvaldes atzariem un pieņemtās robežas, kas nosaka to attiecīgo pienākumu robežas. Savstarpēja cieņa izpaužas tiesnešu izstrādātajos noteikumos, tostarp noteikumā, ka tiesas neiesaistīsies tādu jautājumu izskatīšanā, kas nav tiesiski risināmi, piemēram, politiski jautājumi: Shetreet, *Judicial Independence: New Conceptual Dimensions and Contemporary Challenges*, in Shetreet and Descenes *Judicial Independence: The Contemporary Debate*, 635. (1985).

⁹ precizēt, ka šiem svarīgajiem nosacījumiem jābūt juridiski nostiprinātiem.

¹⁰ Pievieno obligātu formulējumu.

¹¹ Monreālas deklarācijas 2.08. iedaļa.

- 2.9. Izpildvara nekontrolē tiesu iestāžu funkcijas.
- 2.10. Procedūras un prakses noteikumus izstrādā ar tiesību aktiem vai tiesu iestādes sadarbībā ar , un tos apstiprina parlaments.
- 2.11. Valstij ir pienākums nodrošināt Tiesas spriedumu izpildi. Tiesu iestādes veic izpildes procesa uzraudzību.
- 2.12. Tiesu jautājumi ir tikai tiesu iestāžu kompetencē gan centrālajā tiesu administrācijā, gan tiesu līmeņa tiesu administrācijā.
- 2.13. Galvenā atbildība par tiesu administrēšanu, vēlams, ir jāuztic tiesu varai vai tiesu varai un izpildvarai kopā.
- 2.14. Ir jāievēro demokrātiskās atbildības princips, un tāpēc likumdevējam ir leģitīmi piedalīties tiesnešu iecelšanā un centrālajā tiesu administrēšanā, ja tiek pienācīgi ņemts vērā tiesu neatkarības .
- 2.15. Tiesnešu atlases procesā un standartos pienācīgi jāņem vērā taisnīgas sabiedrības atspoguļošanas princips visos tās aspektos¹²
- 2.15.1. Ņemot vērā sabiedrības taisnīgas atspoguļošanas principu visos tās aspektos, tiesnešu atlasē nedrīkst pieļaut diskrimināciju rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai statusa dēļ, tomēr ievērojot pilsonības prasības.¹³
- 2.16. Tiesneša amata kandidāti ir godprātīgas¹⁴ un spējīgas personas, kas ir labi apmācītas tiesību jautājumos. Viņiem ir vienlīdzīgas iespējas ieņemt tiesneša amatu¹⁵.
- 2.17. Valsts pienākums ir nodrošināt pietiekamus finanšu resursus, lai nodrošinātu pienācīgu tiesas spriešanu.

¹² Monreālas deklarācijas 2.13. punkts. Skatīt arī Shetreet, *Judicial Independence: The Contemporary Debate*, 401. lpp.

¹³ Monreālas deklarācija

→ "Politiskais viedoklis" arī ir pārņemts no PH Lane, *Fragile Bastion*: Lane: "Tiesu neatkarības konstitucionālie aspekti" (tiesu neatkarību veido vismaz pieci aspekti: (1) nepolitiska iecelšana tiesā; (2) garantēta amata un algas izmaksa; (3) izpildvaras un likumdevēja iejaukšanās tiesas darbā vai amatpersonu darbā; (4) budžeta autonomija; (5) administratīvā autonomija.

¹⁴ Monreālas deklarācijas 2.11. iedaļa.

¹⁵ Monreālas deklarācijas 2.11. iedaļas precīzs formulējums.

- 2.18. Darba sadale starp tiesnešiem parasti būtu jāveic saskaņā ar iepriekš noteiktu plānu, ko var mainīt noteiktos skaidri definētos apstākļos.
- 2.18.1. Valstīs, kurās tiesu darba sadales pilnvaras ir piešķirtas tiesas priekšsēdētājam, netiek uzskatīts, ka tas ir pretrunā ar tiesu neatkarību, ja tiesas priekšsēdētājam tiek piešķirtas pilnvaras mainīt iepriekš noteikto plānu pamatotu iemeslu dēļ, vēlams, ja iespējams, konsultējoties ar vecākajiem tiesnešiem.
- 2.18.2. Ievērojot 2.18.1. punktu, par lietu piešķiršanu būtu jāuztic ekskluzīva atbildība atbildīgajam tiesnesim, vēlams, Tiesas priekšsēdētājam.
- 2.19. Tiesības pārcelt tiesnesi no vienas tiesas uz citu piešķir tiesu iestādei saskaņā ar likumā paredzētajiem pamatojumiem un, vēlams, ar tiesneša piekrišanu, kuru nedrīkst nepamatoti atteikt.
- 2.20. Tiesnešu algām un pensijām jābūt adekvātām, noteiktām ar likumu, un tās periodiski jāpārskata neatkarīgi no izpildvaras kontroles.
- 2.21. Tiesnešu amats, viņu neatkarība, amata pilnvaru drošība un pienācīgs atalgojums ir nostiprināts konstitucionāli¹⁶ vai nodrošināts ar likumu.
- 2.22. Tiesnešu algas, pensijas un pabalstus¹⁷ darba laikā nevar samazināt, izņemot gadījumus, kad tas ir neatņemama vispārēja valsts ekonomiskā pasākuma sastāvdaļa.
- 2.23. Valdības ministri nedrīkst izdarīt nekāda veida spiedienu uz tiesnešiem, ne atklātu, ne slēptu, un nedrīkst izteikt paziņojumus, kas negatīvi ietekmē atsevišķu tiesnešu vai tiesu varas kopumā neatkarību.
- 2.24. Apžēlošanas pilnvaras īsteno piesardzīgi, lai izvairītos no tā, ka tās tiek izmantotas kā iejaukšanās tiesas lēmumos.
- 2.25. Izpilddirektors atturas no jebkādas darbības vai bezdarbības, kas kavē strīda izšķiršanu tiesā vai kavē tiesas sprieduma pienācīgu izpildi.

¹⁶ ANO pamatprincipi.

→ Izmaiņas ierosinātas, lai nodrošinātu papildu elastību, kā arī lai uzsvērtu, ka šis jautājums pietiekami svarīgs, lai to nostiprinātu konstitucionāli.

¹⁷ Pilnīguma labad

2.26. Izpildvara nav pilnvarota slēgt, apturēt vai aizkavēt tiesu sistēmas darbību nevienā līmenī.

3. TIESU VARAS¹⁸ UN LIKUMDEVĒJAS VARAS

- 3.1. Likumdevējs nepieņem tiesību aktus, kas atceļ konkrētus tiesu lēmumus.
- 3.2. Tiesību aktus, ar kuriem ievieš izmaiņas tiesnešu dienesta noteikumos, nepiemēro tiesnešiem, kas ieņem amatu tiesību akta pieņemšanas brīdī, ja vien šīs izmaiņas neuzlabo dienesta noteikumus un nav vispārēji piemērojamas.¹⁹
- 3.3. Tiesu reorganizācijas vai likvidācijas tiesību aktu gadījumā šajās tiesās strādājošie tiesneši netiek skarti, izņemot pārcelšanu uz citu tāda paša vai būtiski līdzīga²⁰ statusa tiesu.
- 3.4. Ikvienam ir tiesības uz ātru lietas izskatīšanu izveidotās vispārējās tiesās vai tiesas tribunālos saskaņā ar likumu, ko var pārskatīt tiesā²¹
- 3.5. Nepilnas slodzes tiesneši būtu jāieceļ amatā tikai ar atbilstošām garantijām, kas nodrošinātas ar likumu.
- 3.6. Likumdevējam var piešķirtas pilnvaras atcelt tiesnešus no tiesu komisijas ieteikuma vai saskaņā ar konstitucionāliem noteikumiem vai spēkā stājušos tiesību aktu²².

¹⁸ Galvenā uzmanība patiešām ir pievērsta attiecībām ar tiesu varu kopumā, nevis ar atsevišķiem tiesnešiem.

¹⁹ Lai novērstu konkrētu tiesnešu "apbalvošanu".

→ ASV Konstitūcijas pants par kompensāciju garantē federālajiem tiesnešiem "kompensāciju, kas nedrīkst tikt samazināta viņu pilnvaru turpināšanas laikā". *ASV Konst.*, Art. III, 1. PANTS.

→ Skatīt lietu *US v. Hatter* (99-1978) 532 U.S. 557 (2001) 203 F.3d 795: Kongresam ir aizliegts īpaši nelabvēlīgi attiekties pret tiesnešiem, lai gan tam ir atļauts uzlikt "nediskriminējošu nodokli, ko piemēro vispār" tiesnešiem un citiem pilsoņiem.

→ Skatīt spriedumu lietā *United States v. Will*, 449 U.S. 200, 220-21 (1980): lai gan Kongress nevar atcelt tiesnešu algas palielinājumu pēc tam, kad tas ir stājies spēkā - tas būtu kompensācijas samazināšana -, Kongresam nav konstitucionāla pienākuma piešķirt algas palielinājumu.

→ Skat. spriedumu lietā *Evans v. Gore*, 253 U.S. 245, 253 (1920): Jaunu federālo nodokļu noteikšana, kas samazina jau amatā esošo tiesnešu atalgojumu, ir antikonstitucionāla.

→ Taču sk. spriedumu lietā *O'Malley v. Woodrough*, 307 U.S. 277 (1939): ienākuma nodoklis, kas uzlikts to tiesnešu algai, kuri stājās amatā pēc tam, kad nodoklis stājās spēkā, ir konstitucionāls, ja nodokļa uzlikšanas pasākums ir vispārējs, nediskriminējošs un attiecas uz visiem ienākumu guvējiem.

²⁰ Lai paredzētu situācijas, kādas radās Ontario, kad tika reorganizēta visa tiesu struktūra.

²¹ Par šo jautājumu sk. Shetreet, *Judicial Independence: The Contemporary Debate*, 616. lpp.

4. TIESNEŠU IECELŠANAS TERMIŅI UN BŪTĪBA

- 4.1. Tiesnešu atlases metode pasargā no tiesnešu iecelšanas nepiedienīgu ^{motivū} dēļ²³ un neapdraud tiesnešu neatkarību.
- 4.2. a) Jāievēro demokrātiskās atbildības princips, un tāpēc ir likumīgi, ka izpildvarai un likumdevējam ir nozīme tiesnešu iecelšanā, ja tiek pienācīgi ņemts vērā tiesu neatkarības princips.

b) Nesenā tendence izveidot tiesnešu atlases padomes vai komisijas, kurās piedalās likumdevējvaras, izpildvaras, tiesu varas un juridisko profesiju pārstāvji, ir vērtējama pozitīvi, ja vien šādu padomju vai komisiju sastāvā tiek saglabāts pienācīgs līdzsvars starp katru no valdības atzariem.
- 4.3. Tiesnešus parasti vajadzētu iecelt amatā uz mūžu, un viņus var atcelt no amata, pamatojoties uz iemesliem, un obligāti pensionēt, sasniedzot likumā noteikto vecumu iecelšanas dienā.
 - 4.3.1. Pensijas vecumu esošajiem tiesnešiem nesamazina²⁴
- 4.4. Tiesnešu paaugstināšana ^{amatā}²⁵ balstās uz objektīviem faktoriem, jo īpaši uz ^{nopelniem}²⁶, godprātību un ^{pieredzi}²⁷.
- 4.5. Tiesnešu iecelšana amatā un paaugstināšana amatā balstās uz procedūru un standartu pārredzamību, kā arī uz profesionālo kvalifikāciju, godprātību, spējām un efektivitāti.

²² Lai mēģinātu novērst tādas situācijas, kāda bija Ekvadorā 2007. gada aprīlī, kad Kongress atstādīnāja visus deviņus Konstitucionālās tiesas tiesnešus, pretēji Ekvadoras konstitūcijai, kas paredz, ka Konstitucionālās tiesas tiesnešus var atstādīnāt tikai ar impīčmentu: Human Rights Watch, *Ekvadora: Tiesnešu atcelšana apdraud tiesu neatkarību* (2007. gada 11. maijs).

²³ Monreālas deklarācija.

²⁴ Sk. Shetreet, *Judicial Independence: New Conceptual Dimensions and Contemporary Challenges*, in Shetreet and Descenes *Judicial Independence: The Contemporary Debate*, 607. lpp. (1985), kurā ziņots, ka Bangladešā 1977. gadā tika pieņemts rīkojums, ar kuru pensionēšanās vecumu no 65 līdz 62 gadiem samazināja no tūlītējas stāšanās spēkā. Tā rezultātā pensijā aizgāja divi izcili tiesneši. Faktiski tas bija šo divu tiesnešu atcelšana ar likumu, lai gan teorētiski tas bija vispārējs likums.

²⁵ Lai to padarītu obligātu.

²⁶ "Nopelni" ir plašāks jēdziens nekā "spējas".

²⁷ ANO pamatprincipi.

→ Monreālas deklarācija paredz: "Tiesneša paaugstināšana amatā balstās uz kandidāta godprātības un neatkarības, profesionālās kompetences, pieredzes, cilvēcīguma un apņemšanās ievērot tiesiskumu objektīvu novērtējumu."

- 4.6. Tiesnešus nevajadzētu iecelt amatā uz pārbaudes laiku, izņemot tiesību sistēmas, tiesnešu iecelšana amatā nav atkarīga no praktiskās pieredzes profesijā kā iecelšanas nosacījuma, un ar nosacījumu, pastāvīga iecelšana amatā tiks piešķirta, pamatojoties uz nopelniem.²⁸
- 4.7. Pēc iespējas jāizvairās no pagaidu tiesnešu institūcijas, izņemot gadījumus, kad pastāv senas vēsturiskas demokrātiskas tradīcijas.
- 4.8. Nepilnas slodzes tiesneši būtu jāieceļ amatā tikai ar atbilstošām garantijām, kas nodrošinātas ar likumu.
- 4.9. Augstākās tiesas locekļu skaitam jābūt noteiktam, izņemot tiesas, kas veidotas pēc kasācijas tiesu parauga, un visu tiesu gadījumā tas nedrīkst tikt mainīts nepiedienīgu motīvu dēļ.
- 4.10. Likumdevējiem būtu jāizstrādā īpašas procedūras tiesu priekšsēdētāju un tiesu priekšsēdētāju iecelšanai.

5. TIESNEŠU ATCELŠANA NO AMATA UN DISCIPLINĀRSODS

- 5.1. Tiesnešu disciplinārlietas un tiesnešu atstādināšanas procedūras²⁹ izskata ātri un taisnīgi³⁰ un nodrošina taisnīgumu pret tiesnesi, tostarp pienācīgu iespēju tikt uzklausītam.
- 5.2. Disciplinārlietas procedūra, izņemot tiesvedību likumdevējā iestādē³¹, būtu jāīsteno *aiz slēgtām durvīm*. Tomēr tiesnesis var pieprasīt, lai lietas izskatīšana notiktu atklāti³², un šāds pieprasījums ir jārespektē, ja disciplinārtiesa šo pieprasījumu izskata ātri, galīgi un pamatoti. Disciplinārlietās pieņemtos spriedumus, neatkarīgi no tā, vai tās notiek aiz slēgtā vai atklātā procedūrā, var publicēt³³.
- 5.3. Visiem tiesnešu disciplinēšanas, atstādināšanas un atstādināšanas no amata pamatiem jābūt konstitucionāli nostiprinātiem vai noteiktiem ar likumu, un tiem jābūt skaidri definētiem.

²⁸ Skotijas pagaidu tiesnešu lietas *Starrs and Chalmers v. D. F. Linlithgow* 2000 S. L. 2 ; *Clancy v. Caird* 2000 Scottish Law Times , The Bailiff Judicial Appointments (Scotland) Act 2000.

²⁹ ANO pamatprincipos ir piebilsts "kā tiesnesis un profesionālis". Šis formulējums šeit netika pievienots, lai novērstu to, ka pret tiesnešiem tiek iesniegtas personiskas prasības, kas ir aizmugures metode, lai iejauktos viņu neatkarībā.

³⁰ ANO pamatprincipi.

³¹ Monreālas deklarācijas 2.36. punkts.

³² Monreālas deklarācijas 2.36. punkts.

³³ Monreālas deklarācijas 2.36. punkts.

- 5.4. Visas disciplinārās, atstādināšanas un atstādināšanas³⁴ darbības pamatojas uz noteiktajiem tiesnešu uzvedības standartiem³⁵.
- 5.5. Tiesnesi nevar atcelt no amata, ja vien noziedzīga nodarījuma dēļ vai rupjas vai atkārtotas nolaidības dēļ, vai nopietnu disciplīnas noteikumu pārkāpumu dēļ, vai fiziskas vai garīgas nespējas dēļ viņš nav izrādījis acīmredzami nepiemērots tiesneša amatam. Atstādināšanas iemesli ir tikai medicīniskās nespējas vai uzvedības iemesli, kas padara tiesnesi nepiemērotu pildīt savus pienākumus³⁶.
- 5.6. Sistēmās, kurās tiesnešu disciplinēšanas un atstādināšanas pilnvaras ir piešķirtas citai iestādei, nevis likumdevējam, tiesnešu disciplinēšanas un atstādināšanas tribunāls ir pastāvīgs, un tā sastāvā pārsvarā ir tiesu varas pārstāvji.
- 5.7. Tiesas priekšsēdētājam var likumīgi būt uzraudzības pilnvaras, lai kontrolētu tiesnešus administratīvajos jautājumos.
- 5.8. Katrā jurisdikcijā būtu jāizveido pilsoņu sūdzību procedūra, kas ļautu pilsoņiem iesniegt sūdzības par tiesnešu pārkāpumiem vai nepienācīgu rīcību. Sūdzību izskatīšanas komisijā jāiekļauj nespeciālisti, kas nav tiesneši vai bijušie tiesneši; viņi veido komisijas vairākumu⁽³⁷⁾.
- 5.9. Lai palīdzētu īstenot un interpretēt kodeksu, ir stingri ieteikts katrā jurisdikcijā izveidot ētikas padomdevēju komiteju, kas saņemtu tiesnešu un citu profesionālo iestāžu pieprasījumus par ētikas un uzvedības jautājumiem⁽³⁸⁾.

6. PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻI UN TIESU VARA.

- 6.1. Jāatzīst, ka tiesu neatkarība nepadara tiesnešus brīvus no sabiedrības atbildības, tomēr plašsaziņas līdzekļiem un citām institūcijām ir jāciena tiesu neatkarība un jābūt atturīgām, kritizējot tiesu lēmumus.³⁹

³⁴ Iekļaujot.

³⁵ Monreālas deklarācijas 2.34. punkts. Plaši.

³⁶ ANO pamatprincipi.

³⁷ Šis grozījums tika pievienots 2015. gada Boloņas un Milānas konferencē.

³⁸ Šis grozījums tika pievienots 2015. gada Boloņas un Milānas konferencē.

³⁹ Skatīt Džūlijas Debeljakas (Julie Debeljak) diskusiju, *Austrālijas Tiesnešu konference, Uluru, 2001. gada aprīlis: Tiesu neatkarība: A Collection of Material for the Judicial Conference of Australia*) par nepiemērotās publiskās kritikas sekām (tiesnešiem ir jāizvēlas starp klusēšanu, kas var mazināt sabiedrības uzticību tiesu varai, vai arī nepiemērotu iesaistīšanos publiskajā kritikā).

- 6.2. Atzīstot visu pilsoņu vispārējās tiesības uz vārda brīvību, tiesnesim nevajadzētu sniegt tiesas intervijas plašsaziņas līdzekļiem. Ja tiesnesim ir jāatbild plašsaziņas līdzekļiem saistībā ar plašsaziņas līdzekļu ziņojumu vai izmeklēšanu, tas jādara ar tiesas norīkota preses pārstāvja starpniecību vai ar tiesneša starpniecību, ko tiesa īpaši norīkojusi šim nolūkam. Izņēmuma gadījumos tiesnesis var atbildēt tieši plašsaziņas līdzekļiem, ja šī tiesneša tiešā atbilde novērsīs neatgriezenisku kaitējumu.
- 6.3. Plašsaziņas līdzekļiem būtu jāizrāda atbildība un atturība, publicējot informāciju par izskatāmajām lietām, ja šāda publikācija var ietekmēt lietas iznākumu.
- 6.4. Tiesnesis nedrīkst apzināti, kamēr tiesvedība notiek vai varētu notikt, izteikt komentārus, kas varētu ietekmēt šādas tiesvedības iznākumu vai mazināt procesa taisnīgumu. Tiesnesis arī publiski vai citādi neizsaka nekādus komentārus, kas varētu ietekmēt kādas personas vai jautājuma taisnīgu .⁴⁰

7. RĪCĪBAS STANDARTI⁴¹

- 7.1. Tiesneši nedrīkst pildīt izpildvaras vai likumdošanas funkcijas, tostarp:
 - 7.1.1. valdības ministri; vai kā
 - 7.1.2. Likumdevēja vai pašvaldību padomju locekļi.
- 7.2. Tiesneši nedrīkst ieņemt amatus politiskajās partijās.
- 7.3. Tiesnesis, kas nav pagaidu vai nepilna laika tiesnesis, nedrīkst praktizēt jurisprudenci.
- 7.4. Tiesnesim būtu jāatturas no uzņēmējdarbības un jāizvairās no iesaistīšanās citās algotās darbībās⁴², kas var ietekmēt tiesneša funkciju izpildi vai tiesneša tēlu, izņemot attiecībā uz tiesneša personīgajiem ieguldījumiem, īpašumtiesībām, ģimenes locekļu uzņēmējdarbību vai īpašumtiesībām⁴³, vai tiesneša pasniegšanu universitātē vai koledžā.

⁴⁰ Bangaloras principi

⁴¹ Human Rights Watch, "Likumības pārkāpumi: Judicial Independence Under Siege in Venezuela", 16. sējums, Nr. 3(B) (2004. gada jūnijs), kurā ziņots par dažiem apgalvojumiem par tiesu neobjektivitāti Venecuēlā. Piemēram, ģenerālprokurors Isaías Rodríguez 2004. gada maijā esot aprakstījis, kā valsts augstākā administratīvā tiesa agrāk noteikusi noteiktas nodevas par dažādu lietu izskatīšanu.

⁴² ABA Model Code of Judicial Conduct (2007. gada februāris), 4. kanons, D(2) pants.

⁴³ ABA Tiesnešu uzvedības paraugkodeksa (2007. gada februāris) 4. kanona D(2) pantā ir aplūkota ģimene.

- 7.5. Tiesnesim vienmēr jārīkojas tā, lai saglabātu amata cieņu un tiesu varas objektivitāti, integritāti un neatkarību.
- 7.6. Tiesneši var apvienoties apvienībās, kas paredzētas tiesnešiem, lai aizstāvētu viņu kā tiesnešu tiesības un intereses.
- 7.7. Tiesneši var attiecīgi rīkoties, lai aizsargātu savu tiesnešu neatkarību.⁴⁴
- 7.8. Tiesnesis sevi diskvalificē no dalības jebkurā tiesvedībā, kurā tiesnesis nespēj izlemt lietu objektīvi vai kurā saprātīgam novērotājam var šķist, ka tiesnesis nespēj izlemt lietu objektīvi.
- 7.9. Šādas procedūras ietver, bet neaprobežojas ar gadījumiem, kad
- a) tiesnesim ir faktiskā aizspriedumainība vai aizspriedumi attiecībā uz kādu no pusēm, vai tiesnesim ir personīgi zināmi strīdīgi pierādāmie fakti saistībā ar tiesvedību;
 - b) tiesnesis iepriekš bijis advokāts vai bijis būtisks liecinieks strīdus lietā; vai
 - c) tiesnesim vai viņa ģimenes loceklim ir ekonomiska interese par strīdīgās lietas iznākumu:
- Tiesneša diskvalifikācija nav nepieciešama, ja nav iespējams izveidot citu tiesu, kas varētu izskatīt lietu, vai steidzamu apstākļu dēļ bezdarbība varētu izraisīt nopietnu kļūdu tiesvedībā⁴⁵
- 7.10. Bez pamatotiem iemesliem, piemēram, nopietnas slimības vai interešu konflikta gadījumā, lieta konkrētam tiesnesim nebūtu jāatsavina. Jebkuri šādi iemesli un šādas atsaukšanas procedūras būtu jāparedz likumā, un tās nedrīkst ietekmēt nekādas valdības vai administrācijas intereses. Lēmums lietas atsaukšanu tiesnesim būtu jāpieņem iestādei, kurai ir tāda pati tiesu neatkarība kā tiesnešiem⁽⁴⁶⁾.

⁴⁴ Šādā redakcijā šī sadaļa ir iekļauta Monreālas deklarācijas 2.09. iedaļā.

⁴⁵ Bangaloras principi

⁴⁶ Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikums Nr. R(94)12) dalībvalstīm.

- 7.11. Tiesneši neveicina pušu *ex parte* saziņu, un, izņemot gadījumus, kas paredzēti tiesas noteikumos, šāda saziņa ir jādara zināma tiesai un otrai pusei.
- 7.12. Izņemot likumīgu konsultāciju gadījumus, tiesnesis nedrīkst vērsties pie citiem tiesnešiem, kuri nav kopā ar viņu vienā palātā, par neizskatītām lietām.⁴⁷

8. OBJEKTIVITĀTES UN NEATKARĪBAS NODROŠINĀŠANA⁴⁸

- 8.1. Tiesnesim⁴⁹ ir imunitāte pret tiesvedību, kas saistīta ar viņa oficiālo funkciju veikšanu⁵⁰.
- 8.2. Tiesnesis nedrīkst piedalīties lietas izskatīšanā, ja pastāv pamatotas aizdomas par neobjektivitāti vai iespējamu neobjektivitāti.⁵¹
- 8.3. Tiesnesis izvairās no jebkādas rīcības, kas varētu radīt neobjektivitātes iespaidu.
- 8.4. Valsts nodrošina, lai lēmumu pieņemšanas procesā tiesneši būtu neatkarīgi un spētu rīkoties bez jebkādiem ierobežojumiem, nepiedienīgas ietekmes, pamudinājumiem, spiedieniem, draudiem⁵² vai tiesas vai netiesas iejaukšanās no jebkuras puses vai jebkāda iemesla dēļ. Likumā būtu jāparedz sankcijas pret personām, kas cenšas ietekmēt tiesnešus jebkādā šādā. Tiesnešiem jābūt neierobežotai brīvībai izlemt lietas objektīvi, saskaņā ar savu sirdsapziņu un faktu interpretāciju, kā arī ievērojot spēkā esošās tiesību normas. Tiesnešiem nevajadzētu būt pienākumam ziņot par lietu būtību nevienam ārpus tiesu sistēmas.⁵³

9. TIESU IESTĀŽU IEKŠĒJĀ NEATKARĪBA.

⁴⁷ Šis 7.12. pants tika pievienots kā grozījums Vīnē 2011. gadā.

⁴⁸ Skatīt Cyrus Das un K. Chandra, Editors, *Judges and Judicial Accountability*, Universal Law Publishing Company Ltd., Delhi.

⁴⁹ Tas neizslēdz iespēju, ka valsts var būt atbildīga par tiesas amatpersonas rupju nolaidību.

⁵⁰ Apsveriet 1988. gada Itālijas likumu, kura mērķis bija noteiktās robežās padarīt tiesnešus atbildīgus par zaudējumiem, kas radušies nopietnas kļūdas dēļ, pildot savas funkcijas: skatīt Giovanni E. Longo, "The Human Right to an Independent Judiciary: *John's Law Review* (1996. gada ziema): "International Norms and Denid application before a Domestic Jurisdiction".

⁵¹ "Ir ļoti svarīgi, lai tiesu vara būtu neatkarīga un lai sabiedrība to tā. Tiesnešiem nedrīkst būt iemesla baidīties, ka viņu lēmumi būs aizspriedumaini vai ka sabiedrība pamatoti varētu to uzskatīt par ": Howland, *CJ, R. v. Valente* 2 C.C.C. (3d) 417, 423 (1983).

⁵² Tostarp fiziski draudi nodarīt miesas bojājumus vai nogalināt.

⁵³ Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikums Nr. R(94)12 dalībvalstīm.

- 9.1 Lēmumu pieņemšanas procesā tiesnesim ir jābūt neatkarīgam attiecībā pret saviem kolēģiem un priekšniecību.
- 9.2 Tiesu varas hierarhiskā organizācija un pakāpes vai ranga atšķirības nekādā veidā nedrīkst traucēt tiesnešu tiesībām brīvi pasludināt spriedumus.⁵⁴

9A. ADMINISTRATĪVIE TIESNEŠI⁵⁵

Administratīvie šķīrējtiesneši

9A.1- Definīcijas

Šajā iedaļā termins "administratīvie šķīrējtiesneši" nozīmē - administratīvie ierēdņi, kas aģentūrās veic tiesu funkcijas, bet nav daļa no parastās tiesu sistēmas.

9A.2. Izņemot turpmāk paredzētos gadījumus, valsts tiesnešiem piemērojamie standarti attiecas uz administratīvajiem tiesnešiem.

9A.3. Administratīvos darbiniekus, kas veic tiesu funkcijas - turpmāk tekstā - administratīvos šķīrējtiesnešus - var iecelt izpildvara pēc nopelniem saskaņā ar 4.4. un 4.5. iedaļā minētajiem vispārīgajiem principiem.

9A.4. Administratīvos tiesnešus var iecelt uz pārbaudes laiku ar nosacījumu, ka lēmums par pastāvīgu iecelšanu ir pamatots ar nopelniem.

9A.5. Administratīvo šķīrējtiesnešu atalgojumu nesamazina, izņemot, ja tas ir daļa no vispārējiem ekonomiskajiem pasākumiem, ko piemēro valstij kopumā.

9A.6. Administratīvos šķīrējtiesnešus var atcelt no amata tikai pamatotu iemeslu dēļ, kas jānosaka ar likumu, un tikai pēc taisnīgas uzklašanās.

9A.7. Administratīvie šķīrējtiesneši nedrīkst veikt vai viņiem nedrīkst uzticēt funkcijas, kas nav saistītas ar šķīrējtiesas spriešanu, tajā pašā vai saistītā lietā, kurā viņi veic šķīrējtiesas spriešanas funkcijas.

9A.8. Administratīvo šķīrējtiesnešu lēmumus, tostarp faktiskos konstatējumus un juridiskos secinājumus, pārskata aģentūra, kas pārvalda programmu, kuras ietvaros jautājums ir izskatīts, un saskaņā ar likumu tos var pārskatīt arī tiesā.

9A.9. Izpildvara neiejaucas administratīvo šķīrējtiesnešu lēmumu pieņemšanā pēc būtības.

9A.10. Administratīvos tiesnešus novērtē saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kas saistīti ar vienotu lēmumu pieņemšanas standartu veicināšanu.

TIESNEŠU VEIKTĀS PUBLISKĀS APTAUJAS⁵⁶

⁵⁴ Monreālas deklarācijas 2.03. iedaļa.

⁵⁵ Šis 9.A pants tika pievienots kā grozījums Vīnē 2011. gadā.

9B. Ja strādājošs tiesu sistēmas loceklis valdības vārdā piekrīt iecelšanai par izmeklēšanas komisāru, viņš vai viņa to dara nevis kā tiesnesis, bet gan kā valsts ierēdnis valsts pārvaldē.

9B.1 Kamēr strādājošs tiesnesis vada publisko izmeklēšanu saskaņā ar valdības noteikto darba uzdevumu, viņam ir jārīkojas objektīvi un neatkarīgi no jebkuras puses, kas ir ieinteresēta publiskās izmeklēšanas būtībā.

9B.2 Darbā esošs tiesnesis, kurš vada publisku izmeklēšanu, ir tiesīgs uzstāt, ka visi izmeklēšanas procedūras jautājumi ir viņa pilnīgā pārziņā; jo īpaši viņš vai viņa saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem vai standartiem var izdot brīdinājuma vēstuli jebkurai ieinteresētajai pusei par jebkuru sūdzību, kas var parādīties izmeklēšanas ziņojumā valdībai.

9B.3 Ja ieinteresētā persona atbild uz jebkuru šādu brīdinājuma vēstuli, ko sniedz sabiedriskās izmeklēšanas iestāde, tiesnesis ņems vērā šādu atbildi un vajadzības gadījumā norādīs, ka tā ir ņemta vērā, sagatavojot galīgo ziņojumu valdībai.

9B.4 Saņemot lūgumu vadīt izmeklēšanas komisiju, tiesnesis rūpīgi apsver visas ar šādu iecelšanu saistītās sekas, pirms dod piekrišanu šādai iecelšanai.

9B.5 Tiesneši, kuri pilda citas funkcijas, piemēram, alternatīvā strīdu izšķiršanā (ADR), mediācijā vai šķīrējtiesā, rīkojas objektīvi un neatkarīgi no jebkuras attiecīgās procedūras puses.

9.C iedaļa: komisiju, izmeklēšanas komiteju un citu kvazi tiesu iestāžu priekšsēdētāju un locekļu objektivitātes nodrošināšana⁵⁷.

9C.1. Uz visām amatpersonām, kas pilda tiesu un kvazi-juridiskas funkcijas, kā arī izmeklēšanas un revīzijas funkcijas, attiecas taisnīguma un objektivitātes pienākums. Tas attiecas arī uz izmeklēšanas komisijām, starpniecību, šķīrējtiesu, valsts revīziju un iekšējo revīziju. Visas šādas amatpersonas un izmeklēšanas komisijas vai izmeklēšanas komitejas locekļi vai priekšsēdētāji ievēro objektivitāti un demonstrē neatkarību, veicot izmeklēšanu un nosakot faktus un sniedzot ieteikumus.

⁵⁶ Šis 9.B pants tika pievienots kā grozījums Gentē 2012. gadā.

⁵⁷ Šī sadaļa tika pievienota 2014. gada Osnabrikas konferencē.

9C.2. Vispārīgie noteikumi, kas piemērojami valsts tiesnešiem, tostarp 1.-9.B iedaļas 1.-9.B punkts, ja rodas apstākļi, kas prasa tiesnešu diskvalifikāciju, attiecas arī uz 9.C.1 iedaļā uzskaitītajām amatpersonām, izmeklēšanas komisiju locekļiem un kvazi tiesu iestādēm.

9C.3. Vispārīgie noteikumi, kas piemērojami tiesnešiem, tostarp 1.-9.B iedaļas tiesnešiem, ja ir apstākļi, kas prasa tiesnešu diskvalifikāciju, attiecas arī uz iekšējiem revidentiem un valsts revidentiem.

9D iedaļa: Juristu

definīcijas

1 Šajā sadaļā:

- a) "advokāts" ir persona, kas ir kvalificēta un pilnvarota praktizēt tiesā vai konsultēt un pārstāvēt savus klientus juridiskos jautājumos;
- b) "Advokātu asociācija" ir atzīta profesionāla asociācija, kurā pieder juristi attiecīgajā jurisdikcijā.

Vispārīgi principi

2 Juridiskā profesija ir viena no šīs deklarācijas preambulā minētajām iestādēm. Tās neatkarība ir būtiska cilvēktiesību veicināšanas un aizsardzības garantija.

3 Jābūt taisnīgai un objektīvai tiesvedības sistēmai, kas garantē advokātu neatkarību, pildot savus profesionālos pienākumus bez jebkādiem ierobežojumiem, ietekmes, pamudinājumiem, spiediena, draudiem vai tiešas vai netiešas iejaukšanās no jebkuras puses vai jebkāda iemesla dēļ.

4 Visām personām ir nodrošināta efektīva piekļuve neatkarīga jurista sniegtiem juridiskajiem pakalpojumiem, lai aizsargātu un nostiprinātu savas ekonomiskās, sociālās un kultūras, kā arī pilsoniskās un politiskās tiesības.

Juridiskā izglītība un juridiskās profesijas uzsākšana

5 Juridiskā izglītība ir pieejama visām personām ar nepieciešamo kvalifikāciju, un nevienai personai nedrīkst liegt šādu iespēju rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politisko vai citu uzskatu, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, izcelsmes vai statusa dēļ.

6 Juridiskā izglītība ir veidota tā, lai sabiedrības interesēs papildus tehniskajai kompetencei veicinātu izpratni par jurista ideāliem un ētiskajiem pienākumiem, kā arī par cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, kas atzītas valsts un starptautiskajos tiesību aktos.

7 Juridiskās izglītības programmās ņem vērā jurista sociālo atbildību, tostarp sadarbību, sniedzot juridiskos pakalpojumus personām ar ierobežotiem līdzekļiem, un ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību veicināšanu un aizsardzību attīstības procesā.

8 Ikvienai personai, kurai nepieciešamā integritāte, laba reputācija un kvalifikācija jurisprudencē, ir tiesības kļūt par advokātu un turpināt praktizēt bez diskriminācijas par to, ka tā ir bijusi notiesāta par noziedzīgu nodarījumu, īstenojot savas starptautiski atzītās pilsoniskās vai politiskās tiesības.

Sabiedrības izglītošana par tiesību aktiem

9 Advokāta pienākums ir izglītēt sabiedrības locekļus par tiesiskuma principiem, tiesu varas un jurista profesijas neatkarības nozīmi un informēt tos par viņu tiesībām un pienākumiem, kā arī par attiecīgajiem un pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

Advokātu tiesības un pienākumi

10 Advokāta pienākumos attiecībā pret klientu ietilpst: a) konsultēt klientu par viņa juridiskajām tiesībām un pienākumiem; b) veikt tiesiskas darbības, lai aizsargātu klientu un viņa intereses; un, ja nepieciešams, c) pārstāvēt klientu tiesās, tribunālos vai tiesā; d) konsultēt klientu par viņa juridiskajām tiesībām un pienākumiem.

administratīvās iestādes.

Advokātam ir arī jākonsultē klients gan par ierosināto darbību juridiskajām, gan ētiskajām sekām, vienlaikus uzdodot jautājumus par turpmākajām darbībām, kas izriet no klienta izpaustā.

11 Advokāts, pildot savus pienākumus, vienmēr rīkojas brīvi, apzinīgi un bezbailīgi saskaņā ar sava klienta vēlmēm un saskaņā ar noteiktajiem savas profesijas noteikumiem, standartiem un ētiku, bez jebkādiem iestāžu vai sabiedrības ierobežojumiem vai spiediena.

Advokāts (1) informē klientu, ja ierosinātā rīcība būtu pretrunā juridiskajām vai ētikas normām, un (2) izvirza jautājumus, kas izriet no ierosinātās rīcības.

12 Ikvienai personai un personu grupai ir tiesības lūgt advokāta palīdzībai aizstāvētu savas intereses vai lietu saskaņā ar likumu, un advokāta pienākums to darīt pēc iespējas labāk. Līdz ar to iestādes vai sabiedrība nedrīkst identificēt advokātu ar viņa klientu vai viņa klienta lietu, lai cik populāra vai nepopulāra tā būtu.

13 Nevienam advokātam piemērot vai draudēt ar kriminālsankcijām, civiltiesiskām, administratīvām, ekonomiskām vai citām sankcijām par to, ka viņš ir konsultējis vai pārstāvējis kādu klientu vai klienta lietu.

14 Neviena tiesa vai administratīvā iestāde nedrīkst atteikties atzīt advokāta tiesības ierasties tiesā sava klienta vārdā.

15 Advokāta pienākums ir izrādīt pienācīgu cieņu pret tiesu varu. Viņam ir tiesības izteikt iebildumus pret tiesneša dalību vai turpināšanu piedalīties konkrētā lietā, vai pret tiesas procesa vai tiesas sēdes norisi.

16 Ja pret advokātu tiek uzsākta tiesvedība par pienācīgas cieņas neizrādīšanu pret tiesu, tiesnesis, kurš ir tiesnesis, nevar viņam piemērot nekādas sankcijas.

piedalīties tiesvedībā, kuras rezultātā advokātam tika izvirzīta apsūdzība.

17 Izņemot šajos principos paredzētos gadījumus, advokātam ir civiltiesiskā un krimināltiesiskā imunitāte par attiecīgiem paziņojumiem, kas godprātīgi sniegti rakstiskos vai mutiskos procesuālajos dokumentos vai profesionālās uzstāšanās laikā tiesā, tribunālā vai citā juridiskā vai administratīvā iestādē.

18 Jāgarantē advokātu neatkarība, strādājot ar personām, kurām atņemta brīvība, lai nodrošinātu tām brīvu un taisnīgu juridisko palīdzību. Jāizveido drošības pasākumi, lai novērstu jebkādas iespējamus aizdomas par slepenu vienošanos, vienošanos vai atkarību starp advokātu, kas darbojas viņu labā, un iestādēm.

19 Advokātiem ir visas citas iespējas un privilēģijas, kas nepieciešamas, lai efektīvi pildītu savus profesionālos pienākumus, tostarp: a) advokāta un klienta attiecību pilnīga konfidencialitāte; b) tiesības brīvi ceļot un konsultēties ar saviem klientiem gan savā valstī, gan ārvalstīs; c) tiesības brīvi meklēt, saņemt, ievērojot savas profesijas noteikumus, izplatīt informāciju un idejas saistībā ar savu profesionālo darbu; d) tiesības pieņemt vai noraidīt klientu vai darba uzdevumu.

20 Juristiem ir uz pārliecības, vārda, biedrošanās un pulcēšanās brīvību, un jo īpaši viņiem ir tiesības: a) piedalīties publiskās diskusijās par jautājumiem, kas attiecas uz tiesību aktiem un tieslietu spriešanu; b) brīvi iestāties vietējās, valsts un starptautiskās organizācijās; c) ierosināt un ieteikt pārdomātas tiesību reformas sabiedrības interesēs un informēt sabiedrību par šiem jautājumiem; d) pilnvērtīgi un aktīvi piedalīties savas valsts politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē.

21 Noteikumi un noteikumi, kas reglamentē advokātu honorārus un atalgojumu, ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka advokāti gūst taisnīgus un adekvātus ienākumus un ka juridiskie pakalpojumi ir pieejami sabiedrībai ar saprātīgiem nosacījumiem.

Juridiskie pakalpojumi personām ar ierobežotiem līdzekļiem

22 No neatkarīgas advokatūras koncepcijas izriet, ka tās locekļi dara savus pakalpojumus pieejamus visiem sabiedrības slāņiem, lai nevienam netiktu liegta tiesiskuma īstenošana, un veicina taisnīgumu, aizsargājot indivīdu un grupu ekonomiskās, sociālās un kultūras, kā arī pilsoniskās un politiskās cilvēktiesības.

23 Valdības ir atbildīgas par pietiekama finansējuma nodrošināšanu juridisko pakalpojumu programmām personām ar ierobežotiem līdzekļiem .

24 juristi, kas iesaistīti juridisko pakalpojumu programmās un organizācijās, kuras pilnībā vai daļēji tiek finansētas no valsts līdzekļiem, saņem atbilstošu atalgojumu un pilnīgas profesionālās neatkarības garantijasjo īpaši:

- šādu programmu vai organizāciju vadību uztic neatkarīgai valdei, ko galvenokārt vai pilnībā veido profesijas pārstāvji un kas pilnībā kontrolē to politiku, budžetu un personālu;
- atzīšana, ka, kalpojot taisnīguma lietai, advokāta galvenais pienākums ir pienākums pret klientu, kuru viņam ir jākonsultē un jāpārstāv saskaņā ar savu profesionālo sirdsapziņu un spriedumu.

Advokātu asociācija

25 Katrā jurisdikcijā izveido vienu vai vairākas neatkarīgas un pašpārvaldes juristu apvienības, kas atzītas ar likumu un kuru padomi vai citu izpildinstitūciju brīvi ievēl visi biedri bez jebkādas citas struktūras vai personas iejaukšanās. Tas neskar viņu tiesības papildus veidot citas advokātu un juristu profesionālās apvienības vai pievienoties tām.

26 Šajā sadaļā:

(a) Lai varētu izmantot tiesības uzklaustīt tiesu, visiem juristiem ieteicams būt attiecīgās advokātu kolēģijas biedriem.

(b) Obligāto dalības advokatūrā sistēmu var mainīt uz brīvprātīgu, ja tā nodrošina augstus profesionālos un ētikas standartus un saglabā profesijas neatkarību.

Advokātu kolēģijas funkcija

27 Advokātu kolēģijas funkcijas advokātu profesijas neatkarības nodrošināšanā cita starpā ir:

- (a) bez bailēm un labvēlības veicināt un aizstāvēt taisnīgumu;
- (b) saglabāt profesijas godu, cieņu, godīgumu, integritāti, kompetenci, ētiku, uzvedības standartus un disciplīnu.
- (c) aizstāvēt juristu lomu sabiedrībā un saglabāt profesijas neatkarību;
- (d) aizsargāt un aizstāvēt tiesu varas cieņu un neatkarību;
- (e) veicināt sabiedrības brīvu un vienlīdzīgu piekļuvi tiesu sistēmai, tostarp juridiskās palīdzības un konsultāciju sniegšanu;
- (f) veicināt ikviena tiesības uz taisnīgu un atklātu lietas kompetentā, neatkarīgā un objektīvā tiesā un saskaņā ar pienācīgām procedūrām visos jautājumos;
- (g) veicināt un atbalstīt tiesību aktu reformu, kā arī sniegt komentārus un veicināt publisku diskusiju par spēkā esošo un ierosināto tiesību aktu būtību, interpretāciju un piemērošanu;
- (h) veicināt augstu juridiskās izglītības līmeni kā priekšnoteikumu, lai uzsāktu profesionālo darbību;
- (i) nodrošināt, lai profesijā bez diskriminācijas varētu brīvi strādāt visas personas, kurām ir nepieciešamā profesionālā kompetence un labas īpašības, un sniegt palīdzību jaunajiem profesionālās darbības uzsācējiem;
- (j) lai veicinātu labklājību locekļu profesijas un sniegt palīdzību gadījumos; piemērots ģimenes viņa locekļa (k) pievienoties un piedalīties starptautisku juristu organizāciju darbībā.

28 Ja tiesvedībā iesaistīta persona vēlas piesaistīt advokātu no cita

valstī, lai darbotos kopā ar vietējo advokātu, Advokātu kolēģija sadarbojas, palīdzot ārvalstu advokātam iegūt nepieciešamās audiences tiesības.

29 Lai Advokātu kolēģija varētu pildīt savu advokātu neatkarības saglabāšanas funkciju, tā nekavējoties tiek informēta par jebkura advokāta aresta vai aizturēšanas iemeslu un juridisko pamatu; šajā pašā nolūkā kolēģija ir iepriekš jāinformē : t) jebkuru advokāta personas vai īpašuma kratīšanu, ii) jebkuru viņa īpašumā esošo dokumentu konfiskāciju un iii) jebkuru lēmumu par advokāta integritātes apšaubīšanu vai apšaubīšanu. Šādos gadījumos Advokātu kolēģijai ir tiesības, lai to pārstāvētu tās priekšsēdētājs vai iecelta persona, sekot līdz procesam un jo īpaši nodrošināt, lai tiktu ievērots dienesta noslēpums.

Disciplinārlietas

30 Advokātu kolēģija saskaņā ar likumu brīvi izveido un piemēro advokātu profesionālās ētikas kodeksu.

31 Advokātu kolēģijas ekskluzīvā kompetencē ir ierosināt un vadīt disciplinārlietas pret advokātiem pēc savas iniciatīvas vai pēc procesa dalībnieka pieprasījuma. Lai gan neviena tiesa vai valsts iestāde pati neuzsāk disciplinārlietu pret advokātu, tā var ziņot par lietu Advokātu kolēģijai, lai tā ierosinātu disciplinārlietu.

32 Disciplinārlietu vispirms izskata Advokātu kolēģijas izveidota disciplinārlietu komisija.

33 Disciplinārlietu komitejas lēmumu var pārsūdzēt attiecīgajā apelācijas iestādē.

34 Disciplinārlietas veic, pilnībā ievērojot taisnīgas un pienācīgas procedūras prasības, ņemot vērā šajā deklarācijā paustos principus.

Tiesu neatkarības aizsardzība

35. Advokātiem ir individuāla profesionāla atbildība aizstāvēt tiesu varas neatkarību.
36. Advokātu profesionālajām asociācijām ir pienākums aizstāvēt tiesu varas neatkarību.

B. STARPTAUTISKIE TIESNEŠI

Turpmāk tekstā par starptautisko tiesu neatkarības minimālajiem standartiem ar nelieliem grozījumiem ir izmantoti Burgh House principi par starptautisko tiesu neatkarību, kurus formulēja Starptautisko tiesību asociācijas Starptautisko tiesu un tribunālu prakses un procedūras izpētes grupa.

10. INDEPENDENCE

- 10.1 Starptautiskās tiesas un tiesneši pilda savas funkcijas bez tiešas vai netiešas ietekmes no jebkuras personas vai vienības puses.
- 10.2 Šī tiesnešu un tiesu brīvība attiecas gan uz tiesvedības procesu neizskatītās lietās, tostarp lietu piešķiršanu konkrētiem tiesnešiem, gan uz tiesas un tās kancelejas darbību.
- 10.3 Tiesa var brīvi noteikt starptautiskās administrācijas nosacījumus, tostarp personāla darbā pieņemšanas politiku, informācijas sistēmas un budžeta izdevumu sadalījumu.
- 10.4 Tiesas apspriedes ir konfidenciālas.
- 10.5 Visi starptautisko tiesu un tribunālu tiesneši ievēro principu, ka tiesneši, kas ir tās organizācijas dalībvalsts pilsoņi, kura izveidojusi tiesu vai tribunālu, īstenojot tiesneša rīcības brīvību un funkcijas, iesaistās lietās taisnīgā un neatkarīgā iztiesāšanā un nekādā gadījumā nepārstāv dalībvalsti.

11 IZVIRZĪŠANA, IEVĒLĒŠANA UN IECELŠANA AMATĀ

- 11.1 Saskaņā ar reglamentējošajiem dokumentiem tiesnešus izvēlas no personām ar augstām morālām īpašībām, godprātīgām un apzinīgām īpašībām, kurām ir atbilstoša profesionālā kvalifikācija, kompetence un pieredze, kas nepieciešama attiecīgajai tiesai.
- 11.2 Lai gan nominācijas, ievēlēšanas un iecelšanas procedūrās būtu jāņem vērā dažādu ģeogrāfisko reģionu un galveno tiesību sistēmu, kā arī sieviešu un vīriešu dzimuma tiesnešu taisnīga pārstāvība, tiesnešu nominācijas, ievēlēšanas un iecelšanas procedūrās galvenais apsvērums ir atbilstoša personiskā un profesionālā kvalifikācija.
- 11.3 Tiesnešu izvirzīšanas, ievēlēšanas un iecelšanas procedūrām vajadzētu būt pārredzamām un nodrošināt atbilstošus aizsardzības pasākumus pret izvirzīšanu, ievēlēšanu un iecelšanu amatā, kuru pamatā ir nepiedienīgi apsvērumi.
- 11.4 Starptautiskajai organizācijai vai citai struktūrai, kas ir atbildīga par izvirzīšanas, ievēlēšanas un iecelšanas procesu, savlaicīgi un efektīvi jāpublisko informācija par izvirzīšanas, ievēlēšanas un iecelšanas procesu, arī informācija par tiesneša amata kandidātiem.
- 11.5 Lai veicinātu tiesnešu neatkarību, ir vēlams, lai tiesneši starptautiskajās tiesās un tribunālos tiktu iecelti uz vienu ilgu termiņu un tos nevarētu ievēlēt atkārtoti.

12 ĪPAŠUMTIESĪBU DROŠĪBA

- 12.1 Tiesnešu amata pilnvaru termiņš ir atkarīgs no viņu amata pilnvaru termiņa. Tiesnešus var atcelt no amata tikai ar konkrētiem iemesliem un saskaņā ar attiecīgām iepriekš noteiktām procedūrām.
- 12.2 Katras tiesas reglamentējošajos dokumentos būtu jāparedz, ka tiesnešus iecel uz minimālo termiņu, lai viņi varētu neatkarīgi pildīt tiesu funkcijas.

13 DIENESTS UN ATALGOJUMS

- 13.1 Tiesnešu būtiskie dienesta nosacījumi ir uzskaitīti juridiski saistošos dokumentos.

- 13.2 Tiesnešu amata pilnvaru laikā netiek ieviestas nekādas nelabvēlīgas izmaiņas attiecībā uz tiesnešu atalgojumu un citiem būtiskiem dienesta nosacījumiem.
- 13.3 Tiesnešiem būtu jāsaņem pienācīgs atalgojums, kas būtu periodiski jāpielāgo atbilstoši dzīves dārdzības pieaugumam tiesas atrašanās vietā.
- 13.4 Dienesta noteikumos būtu jāietver atbilstoša pensiju sistēma.

14 PRIVILĒĢIJAS UN IMUNITĀTE

- 14.1 Tiesneši bauda imunitāti, kas ir līdzvērtīga pilnīgai diplomātiskajai imunitātei, un jo īpaši imunitāti pret visām prasībām, kas izriet no viņu tiesnešu funkciju izpildes.
- 14.2 Tikai tiesa ir kompetenta atcelt tiesnešu imunitāti; tai būtu jāatceļ imunitāte visos gadījumos, kad, pēc tās domām, imunitāte varētu traucēt tiesvedības norisi un to var atcelt, neskarot tiesas funkciju izpildi.
- 14.3 Tiesu, tiesnešu un tiesas kancelejas dokumenti un dokumenti, ciktāl tie attiecas uz tiesas darbu, ir neaizskarami.
- 14.4 Valsts, kurā atrodas starptautiskās tiesas mītne, veic nepieciešamos pasākumus, lai aizsargātu tiesnešu un viņu ģimenes locekļu drošību un pasargātu viņus no nelabvēlīgiem pasākumiem, kas saistīti ar tiesnešu funkciju veikšanu.

15 BUDŽETS

- 15.1 Valstis, puses un starptautiskās organizācijas nodrošina atbilstošus resursus, tostarp aprīkojumu un darbinieku skaitu, lai tiesas un tiesneši varētu efektīvi pildīt savas funkcijas.

16 VĀRDA UN BIEDROŠANĀS BRĪVĪBA

- 16.1 Tiesneši bauda vārda un biedrošanās brīvību. Šīs brīvības ir jāīsteno tādā veidā, kas ir saderīgs ar tiesu varas funkcijām un kas nevar ietekmēt vai pamatoti uzskatīt, ka var ietekmēt tiesnešu neatkarību vai objektivitāti.
- 16.2 Tiesneši ievēro apspriežu konfidencialitāti un nesniedz ārpusstiesas komentārus par izskatāmajām lietām.

- 16.3 Tiesneši ievēro pienācīgu atturību, sniedzot ārpustiesas komentārus par savas un citu tiesu spriedumiem un procedūrām, kā arī par visiem tiesību aktiem, projektiem, priekšlikumiem vai jautājumiem, kas varētu nonākt viņu tiesas redzeslokā.

17 ĀRPUSTIESAS DARBĪBAS

- 17.1 Tiesneši neiesaistās nekādās ārpustiesas darbībās, kas nav savienojamas ar viņu tiesneša funkcijām vai tās tiesas efektīvu un savlaicīgu darbību, kuras sastāvā viņi ir, vai kas var ietekmēt vai var pamatoti , ka ietekmē viņu neatkarību vai objektivitāti.
- 17.2 Tiesneši neveic nekādas politiskas funkcijas.
- 17.3 Katrai tiesai būtu jāizveido atbilstošs mehānisms, lai tiesnešiem sniegtu norādījumus par ārpustiesas darbībām un nodrošinātu, ka pastāv piemēroti līdzekļi, ar kuru palīdzību lietas dalībnieki var paust jebkādas bažas.

18 IEPRIEKŠĒJĀS SAITES UZ LIETU

- 18.1 Tiesneši nedrīkst darboties lietā, kurā viņi iepriekš ir bijuši kādas puses pārstāvis, padomdevējs, konsultants, advokāts, eksperts vai kādā citā statusā, vai kā valsts vai starptautiskas tiesas vai citas strīdu izšķiršanas iestādes loceklis, kas ir izskatījusi strīda priekšmetu, vai lietā, kurā viņi iepriekš ir izteikuši komentārus vai viedokli par šo priekšmetu tādā veidā, kas var ietekmēt vai var pamatoti likties, ka ietekmē viņu neatkarību vai objektivitāti.
- 18.2 Tiesneši nedrīkst strādāt lietā, ar kuras priekšmetu viņiem ir bijusi cita veida saistība, kas var ietekmēt vai var pamatoti likties, ka var ietekmēt viņu neatkarību vai objektivitāti.

19 PAGĀTNES SAITES UZ PARTIJU

- 19.1 Tiesneši nedrīkst piedalīties nevienā lietā, kurā ir iesaistīta puse, kurai iepriekšējo trīs gadu laikā vai citā laikposmā, ko tiesa var noteikt tās reglamentā, viņi ir darbojušies kā pārstāvji, padomdevēji, konsultanti, advokāti vai eksperti, vai ar kuru iepriekšējo trīs gadu laikā vai citā laikposmā, ko tiesa var noteikt tās reglamentā, viņiem ir bijušas jebkādas citas nozīmīgas profesionālas vai personiskas saites.

20 IEINTERESĒTĪBA LIETAS IZNĀKUMĀ

- 20.1 Tiesneši nedrīkst piedalīties nevienā lietā, kuras iznākumā viņi ir materiāli personiski, profesionāli vai finansiāli ieinteresēti.
- 20.2 Tiesneši nedrīkst piedalīties nevienā lietā, kuras iznākumā ir materiāli, personiski, profesionāli vai finansiāli ieinteresētas citas personas vai ar viņiem cieši saistītas organizācijas.
- 20.3 Tiesneši nedrīkst pieņemt nekādus neizpaužamus maksājumus no procesa dalībniekiem vai jebkādos maksājumus par tiesneša dalību procesā.

21 KONTAKTS AR KĀDU PERSONU.

- 21.1 Tiesneši ievēro pienācīgu piesardzību, personīgi sazinoties ar pusēm, pārstāvjiem, advokātiem, aizstāvjiem, padomdevējiem un citām personām un organizācijām, kas saistītas ar izskatāmo lietu. Jebkuri šādi kontakti būtu jāveido tādā veidā, kas ir saderīgs ar tiesneša funkciju un kas nevar ietekmēt vai pamatoti uzskatīt, ka var ietekmēt tiesneša neatkarību un objektivitāti.
- 21.2 Tiesneši neveicina pušu *ex parte* saziņu, un, izņemot gadījumus, kas paredzēti tiesas noteikumos, šāda saziņa ir jādara zināma tiesai un otrai pusei.

22 IEROBEŽOJUMI PĒC PAKALPOJUMA SNIEGŠANAS

- 22.1 Tiesneši nedrīkst strādāt lietā, ar kuras priekšmetu viņiem ir bijusi jebkāda cita veida saistība, kas var ietekmēt vai var pamatoti likties, ka var ietekmēt viņu neatkarību vai objektivitāti.
- 22.2 Kamēr tiesneši pilda amata pienākumus, viņi nemeklē un nepieņem nekādu turpmāku darbu, iecelšanu amatā vai labumu no lietas, kurā viņi ir piedalījušies puses vai ar šādu pusi saistītas struktūras, kas var ietekmēt vai var pamatoti šķist, ka var ietekmēt viņu neatkarību vai objektivitāti.
- 22.3 Bijušie tiesneši, izņemot gadījumus, kad to atļauj tiesas noteikumi, nedrīkst veikt nekādas darbības saistībā ar lietām, kurās viņi darbojās tiesneša amata pilnvaru laikā.
- 22.4 Bijušie tiesneši nedrīkst darboties kā pārstāvji, padomdevēji, konsultanti vai advokāti tiesvedībā tiesā, kurā viņi iepriekš darbojušies, uz laiku, kas ilgst

trīs gadus pēc tam, kad viņi ir atstājuši amatu, vai citu termiņu, ko nosaka un publicē tiesa.

- 22.5 Bijušajiem tiesnešiem būtu jāievēro pienācīga piesardzība attiecībā uz jebkāda darba, iecelšanas amatā vai priekšrocību pieņemšanu, jo īpaši no lietas, kurā viņi ir piedalījušies, puses vai ar šādu pusi saistītas struktūras.

23 PAZIŅOJUMS

- 23.1 Tiesneši atklāj tiesai un attiecīgā gadījumā lietas dalībniekiem visus apstākļus, par kuriem viņi jebkurā brīdī uzzina un uz kuriem attiecas kāds no 16.-22. principiem.

- 23.2 Katra tiesa nosaka atbilstošas procedūras, lai tiesneši varētu atklāt tiesai un attiecīgā gadījumā lietas dalībniekiem jautājumus, kas var ietekmēt vai var pamatoti uzskatīt, ka ietekmē viņu neatkarību vai objektivitāti saistībā ar jebkuru konkrētu lietu.

24 WAIVER

- 24.1 Neatkarīgi no 16.. -22principa tiesnešiem nav liegts piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņi ir pienācīgi atklājuši jebkādus faktus, kuru dēļ ir piemērojams kāds no šiem principiem, ja tiesa neizsaka iebildumus un puses skaidri un informēti piekrīt tiesneša darbībai.

24.A iedaļa: Izmeklēšanas komisijas un citu kvazi tiesu iestāžu priekšsēdētāja un locekļu objektivitātes nodrošināšana⁵⁸

24A.1 Uz visiem starptautiskajiem ierēdņiem, kas veic tiesu un kvazi-tiesu funkcijas, kā arī izmeklēšanas un revīzijas funkcijas, attiecas taisnīguma un objektivitātes pienākums. Tas attiecas arī uz starptautiskajām izmeklēšanas komisijām, starpniecību, šķīrējtiesu, revīzijas amatpersonām un starptautisko organizāciju iekšējās revīzijas amatpersonām. Minētās amatpersonas un starptautiskās izmeklēšanas komisijas vai komisijas locekļi vai priekšsēdētāji, veicot izmeklēšanu, noskaidrojot faktus un sniedzot ieteikumus, saglabā objektivitāti un demonstrē neatkarību.

⁵⁸ Grozīts Osnabrikas konferencē 2014. gadā.

24A.2. Vispārīgie noteikumi, kas piemērojami starptautiskajiem tiesnešiem, tostarp 10.-24. iedaļa, ja ir apstākļi, kas prasa tiesnešu diskvalifikāciju, attiecas arī uz minētajām amatpersonām, komisijām un izmeklēšanas komitejām, kā arī kvazitiesas vai izmeklēšanas vai revīzijas iestādēm.

24A.3. Vispārīgie noteikumi, kas piemērojami starptautiskajiem tiesnešiem, tostarp 10.-24. iedaļa, ja ir apstākļi, kas prasa tiesnešu diskvalifikāciju, attiecas arī uz starptautisko organizāciju revidentiem un iekšējā audita darbiniekiem.

25 ATSAUKŠANA VAI DISKVALIFIKĀCIJA

25.1 Katra tiesa izstrādā reglamentu, lai varētu noteikt, vai šo principu piemērošanas vai nespējas dēļ tiesneši nevar piedalīties konkrētas lietas izskatīšanā. Šādas procedūras ir pieejamas tiesnesim, tiesai vai jebkurai procesa pusei.

26 MISCONDUCT

26.1 Katra tiesa izstrādā reglamentu, lai izskatītu konkrētu sūdzību par tiesneša amatpārkāpumiem vai pienākumu nepildīšanu, kas var ietekmēt tiesneša neatkarību vai objektivitāti.

26.2 Šādu sūdzību, ja tā ir acīmredzami nepamatota, var izskatīt saīsināti. Jebkurā gadījumā, ja tiesa konstatē, ka ir nepieciešama detalizētāka izmeklēšana, noteikumos paredz atbilstošus aizsardzības pasākumus, lai aizsargātu tiesnešu tiesības un intereses un nodrošinātu pienācīgu tiesvedības konfidencialitāti.

26.3 Tiesas reglamentējošajos dokumentos paredz attiecīgus pasākumus, tostarp tiesneša atcelšanu no amata.

26.4 Sūdzības iznākumu paziņo sūdzības iesniedzējam.

27 AD HOC ŽURDI

- 27.1 *Ad hoc* tiesnesim starptautiskajā tiesā vai tribunālā ir jārīkojas apzinīgi un neatkarīgi, iztiesājot lietu, kurā šis tiesnesis ir norīkots piedalīties.
- 27.2 Pilnas slodzes starptautiskajiem tiesnešiem piemērojamie ierobežojumi un noteikumi attiecībā uz iepriekšējām saitēm, ārpusvietas darbībām, ierobežojumiem pēc dienesta beigām un amata pilnvaru drošību neattiecas uz *ad hoc* tiesnešiem.

Starptautiskā Tiesu neatkarības un pasaules miera asociācija

**Starptautiskais projekts par tiesu neatkarību Mt
Scopus Standartu konferenču sērija**

**Kopīgi sponsorē Jeruzalemes Ebreju Universitātes Juridiskā fakultāte un
Kembridžas Universitātes Publisko tiesību centrs.**

**Ierēdņi un Konferences no . Starptautiskais Projekts par Tiesu
neatkarība**

Starptautiskā projekta par tiesu neatkarību ģenerālkoordinators

Profesors Šimons Šetrīts, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors, bijušais Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors.

**I. Starptautiskās konferences par tiesnešu neatkarību starptautiskajās
tiesībās līdzpriekšsēdētāji, Jeruzaleme, 2007. gada 26.-27. jūnijs.**

Profesors Šimons Šetrīts, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors, bijušais Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors.
Profesors James R. Crawford, Juridiskā fakultāte, Kembridžas Universitāte

**II. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību tiesnešu neatkarības
starptautisko standartu izstrādes amatpersonas, Cīrihes reģionālā konference,
2007. gada 30. novembris - 1. decembris.**

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Christopher F Forsyth, konferences līdzpriekšsēdētājs, Kembridžas Universitātes Juridiskās fakultātes Publisko tiesību centra direktors.

Profesors Marsels Storme (Marcel Storme), Gentes Universitātes emeritētais profesors, Pasaules procesuālo tiesību asociācijas bijušais prezidents, diskusiju vadītājs.

J.E. Markus Buechel, vietējās organizācijas komitejas priekšsēdētājs

**III. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību un tiesu varas
konstitucionālo stāvokli līdzpriekšsēdētāji, Jeruzaleme, 2008. gada 18.-20.
marts.**

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Christopher F Forsyth, konferences līdzpriekšsēdētājs, Kembridžas Universitātes Juridiskās fakultātes Publisko tiesību centra direktors.

IV. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību līdzpriekšsēdētāji: Starptautisko standartu ieviešanas izaicinājums, Krakova, 2008. gada novembris.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Dr. Fryderyk Zoll, Jagelonijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesors, Krakova

V. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarības kultūru līdzpriekšsēdētāji: Konceptuālie pamati un praktiskie izaicinājumi, Kembridžas Universitāte. 2009. gada 14.-16. augusts

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Christopher F Forsyth, konferences līdzpriekšsēdētājs, Kembridžas Universitātes Juridiskās fakultātes Publisko tiesību centra direktors.

VI. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību līdzpriekšsēdētāji: Izaicinājumi tiesu neatkarībai, Tiesu neatkarības īstenošana daudz kultūru sabiedrībās un krīzes apstākļos, Jūtas Universitāte, 2010. gada 1.-3. oktobris, Jūtas Universitāte, 2010. gada 1.-3. oktobris.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Jūtas Universitātes Juridiskās fakultātes **dekāns, konferences līdzpriekšsēdētājs Hiram Chodošs (Hiram Chodosh)**, Jūtas Universitātes Juridiskās fakultātes dekāns **Profesors Veins Makormaks (Wayne McCormack), konferences līdzpriekšsēdētājs**, Jūtas Universitātes Jūtas Universitātes tiesību zinātņu profesors E.V. Thode.

VII. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību līdzpriekšsēdētāji, Vīnes Universitāte, 2011. gada 20.-22. maijs.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Konferences līdzpriekšsēdētājs, Vīnes Universitātes Juridiskās **profesors Valters Rečbergers (Walter Rechberger)**

VIII. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību un globalizāciju līdzpriekšsēdētāji, Honkongas pilsētas universitāte, 2012. gada 21.-23. marts.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Anton Cooray, Honkongas Pilsētas Universitātes Juridiskās fakultātes prodekāns, Honkongas Pilsētas Universitāte

IX. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību līdzpriekšsēdētāji: Tiesu procesa objektivitāte un taisnīgums, Ģentes Universitāte, 2012. gada 18.-20. oktobris, Ģentes Universitāte, 2012. gada 18.-20. oktobris.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Marsels Storme, Ģentes Universitāte, Beļģija, Starptautiskās procesuālo tiesību asociācijas goda prezidents

X. Starptautiskās konferences par tiesu neatkarību līdzpriekšsēdētāji: Tiesiskums un miers pasaulē, San Diego Universitāte, 2013. gada augusts, San Diego Universitāte, 2013. gada augusts.

Profesors Šimons Šetrīts, konferences līdzpriekšsēdētājs, Sahares Salīdzinošo tiesību institūta direktors, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un starptautisko tiesību profesors un Grīnblatta profesors.

Profesors Maimons Švarčsilds (Maimon Schwarzschild), konferences līdzpriekšsēdētājs, San Diego Universitātes tiesību zinātņu profesors

XI. Maskava, 2014. gada maijs

Tiesu neatkarība kā būtisks tiesiskuma un miera pamats, Maskava un Sanktpēterburga, 2014. gada maijs Kutafin Maskavas Valsts juridiskā universitāte

Līdzpriekšsēdētāji un organizācijas komiteja

Profesore Irina Rešetņikova, Urālu Valsts tiesību akadēmija, Urālu apgabala Federālās arbitražas tiesas priekšsēdētāja, konferences līdzpriekšsēdētāja,

Profesors Šimons Šetrīts, Greenblatta publisko un starptautisko tiesību profesors, Jeruzalemes Ebreju Universitāte, Starptautiskās Tiesu neatkarības un pasaules miera prezidents, līdzpriekšsēdētājs.

Dmitrijs Magonja, juridiskās firmas ART DE LEX vadošais partneris, Maskava,

Profesors Vladimirs Sinjukovs, Kutafina Maskavas Valsts tiesību universitātes (MSAL) prorektors,

XII. Osnabruka 2014. gada oktobris

Tiesnešu objektivitāte un neatkarība :taisnīguma nodrošināšana lietās, kurās iesaistītas ārvalstu puses vietējās tiesās , Tiesnešu objektivitāte un neatkarība - taisnīguma nodrošināšana lietās, kurās iesaistītas ārvalstu puses vietējās tiesās, Osnabrikas Universitāte, 2014. gada 24.-26. oktobris.

Līdzpriekšsēdētāji

**Profesors Fryderyk Zoll, Osnabrigas Universitāte, Jagellonijas Universitāte
Krakovā**

**Profesors Šimons Šetrīts, Jeruzalemes Ebreju Universitātes publisko un
starptautisko tiesību profesors, Starptautiskās Tiesu neatkarības un pasaules miera
prezidents.**

XIII. Boloņa Milāna 2015

**Tiesnešu neatkarība globalizētā juridiskajā kultūrā: The Use of Foreign and
Transnational Precedents by National Supreme Courts", Boloņas Universitāte un
Boloņas Universitāte.**

Bocconi Milānas Universitāte, 4 jūnijs - 6 jūnijs

2015 Līdzpriekšsēdētāji:

**Profesors Dr. Šimons Šetrīts, ivrits Universitāte no Jeruzaleme,
Starptautiskās Tiesnešu neatkarības un pasaules miera asociācijas prezidents**

Profesors Daniela Cavallini, Boloņas Universitāte, Boloņa Profesors Dr. Giuseppe

Franco Ferrari, Bocconi Universitāte, Milāna

Nākamā plānotā konference :Beijing 2016

Starptautiskā tiesnešu neatkarības projekta konsultatīvās grupas locekļi:

Profesors Neil H. Andrews, Kembridžas Universitāte, Klāra koledža, profesors
Frank Bates, Nūkāslas Universitātes Juridiskā skola, Austrālija Profesors John
Bell, Kembridžas Universitātes Juridiskā fakultāte.

Profesors Vernons Bogdanors, Oksfordas Universitāte

Dr. Tomer Braude, Ebreju Universitātes Juridiskā fakultāte

Profesors Dr. Winfried Brugger, Heidelbergas Universitāte

J.E. advokāts Markus Buechel, vecākais jurists, Lihtenšteina

Profesors Federico Carpi, Pasaules procesuālo tiesību asociācijas prezidents Profesors
Oscar G. Chase, Ņujorkas Universitātes Juridiskā skola

Profesors Alberts Čens, Honkongas Universitātes tiesību zinātņu profesors

Jūtas Universitātes Juridiskās koledžas dekāns profesors Hīrams Čodošs (Hiram

Chodosh) Jūtas Universitātes profesors sers Lūiss Bloms Kūpers (Louis Blom

Cooper), Apvienotā Karaliste

Profesors Anton Cooray, Honkongas Pilsētas Universitātes Juridiskā skola

Profesors James R Crawford, Kembridžas Universitātes Juridiskā fakultāte

Dr. Cyrus Das, bijušais Malaizijas advokatūras priekšsēdētājs

Profesors Masahisa Deguchi, Ritsumeikan Universitātes Juridiskās

fakultātes dekāns Profesors Chandra R. de Silva, Old Dominion

Universitātes rektora vietnieks Prof. Yoav Dotan, Jeruzalemes Ebreju

Universitātes Juridiskās fakultātes dekāns Profesors Bernhard Ehrenzeller,

Sankt Gallen Universitāt

Profesors Džonatans Entins, Case Western Reserve University School of Law
 Profesors Hanss Valters Fašings, Austrija
 Profesors Deivids Feldmans, Kembridžas Universitātes Juridiskās fakultātes padomes priekšsēdētājs
 Profesors Christopher F Forsyth, Kembridžas Universitātes fakultātes Publisko tiesību centra direktors
 Profesors Martin Friedland, Toronto Universitātes Juridiskā fakultāte
 Profesors Bryant G. Garth, American Bar Foundation
 Profesors Peter Gilles, Institut fur Rechtsvergleichung, Johann Wolfgang Goethe Universitat
 Profesors Stephen Goldšteins, emeritus Prof, Ebreju Universitāte Jeruzalemes Universitātes
 Profesors Peter Gottwald, Regensburgas Universitāte, Pasaules procesuālo tiesību asociācijas ģenerālsekretārs
 Profesore Ada Pellegrini Grinover, Brazīlija
 Cīrihes Universitātes emeritētais profesors Valters Habšeids (Walter Habscheid)
 Ženēvas Universitātes un Cīrihes Universitātes emeritētais profesors Valters J. Habšeids (Walther J. Habscheid)
 Prof. Yitzhak Hadari, Telavivas Universitāte, Natanya College Juridiskā fakultāte Prof. Dr. Burkhardt Hess, Heidelbergas Universitāte
 Profesors Moshe Hirsh, Jeruzalemes Ebreju Universitātes Juridiskā fakultāte
 Tiesnesis Tassaduq Hussain Jillani, Pakistānas Augstākās tiesas tiesnesis
 Profesors John Anthony Jolowicz, Trinity College, Kembridžas Universitāte
 Profesors Konstantinos D. Kerameus, Atēnu Universitāte
 Profesors Nikolas Klamaris, Atēnu Universitāte
 Profesore Ruth Lapidot, Jeruzalemes Ebreju Universitātes Juridiskā fakultāte
 Profesors Per Henrick Lindblom, Upsalas Universitātes Juridiskā fakultāte Profesors Asher Maoz, Telavivas Universitātes Juridiskā fakultāte.
 Profesors Sīvens Markss (Stephen Marks), Hārvarda Sabiedrības veselības skolas (Harvard School of Public Health) Iedzīvotāju un starptautiskās veselības katedras profesors, profesors Fransuā Ksavjē Bagnūds (Francois-Xavier Bagnoud).
 Profesors Šons Makkonvils (Sean McConville), Londonas Universitātes Karalienes Marijas koledžas Juridiskās fakultātes profesors un profesora pētnieks.
 Profesors Dr. Francisco Ramos Mendez, Barselonas Universitāte Paul Morris, advokāts, Jorkas Universitāte, Apvienotā Karaliste
 Profesors James Nemeth, Eotvos Lorand University, Ungārija
 Profesors Dr. Paul Oberhammer, Universitāt, Cīrihe Profesors Roger Perrot, Université de Paris
 Profesors Hoong Phun ("HP") Lee, Monaša Universitātes Juridiskās fakultātes dekāna vietnieks
 Profesors Valters H. Rečbergers (Walter H. Rechberger), Vīnes Universitāte Profesore Džūdita Resņika (Judith Resnik), Jēlas Juridiskā skola
 Profesors Mišels Rozenfelds (Michel Rosenfeld), Benjamina N. Kardozo Juridiskā skola, Yeshiva University
 Profesors Maimons Švarcsilds (Maimon Schwarzschild), San Diego Universitātes Juridiskās fakultātes profesors
 Dr. Anat Scolnicov, Kembridžas Universitātes Publisko tiesību centra direktora vietiece
 Prof. Juvals Šani (Yuval Shany), Jeruzalemes Ebreju Universitātes Juridiskā fakultāte

Profesors Šimons Šetrīts, Saha salīdzinošo tiesību institūta direktors Jeruzalemes Ebreju Universitāte
Profesors Gary J Simson, Case Western Reserve University dekāns
Profesors Zhivko Stalev, Bulgārija
Profesors Marsels Storme (Marcel Storme), Gentes Universitātes profesors, procesuālo tiesību asociācijas bijušais prezidents
Profesors Yasuhei Taniguchi, Senshu University, Tokija
Profesors Daniel Thurer, Universitāt Zūrich
Profesors Keith Uff, Starptautiskās procesuālo tiesību ģenerālsekretārs, Birmingemas Universitātes Juridiskās fakultātes profesors.
Profesors K. K. Venogopal, Indijas Augstākās tiesas vecākais advokāts
Profesors Garry D. Watson, Osgoode Hall Law School, York University Prof.
Joseph Weiler, New York University
Profesors Nīls Džeimss Viljamss, Melburnas Universitāte,
Profesore Pelayia Yessiou-Falsti, Saloniku Aristoteļa Universitātes Juridiskā fakultāte
Profesors Andrey J. Zoll, bijušais Polijas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs
Profesors Dr. Fryderyk Zoll, Jagelonas Universitātes Juridiskā fakultāte, Krakova

Starptautisko tiesību asociācijas Starptautisko tiesu un tribunālu prakses un procedūras izpētes grupa par starptautisko tiesnešu neatkarību
Līdzpriekšsēdētāji

Filips Sands (Philippe Sands), Londonas Universitātes Koledžas profesors; Starptautisko tiesu un tribunālu projekta līdzdirektors

Campbell McLachlan, profesors, Viktorijas Velingtonas Universitātes Juridiskās fakultātes dekāna vietnieks

Locekļi

Laurence Boisson de Chazournes, Ženēvas Universitātes starptautisko tiesību profesors

Rodman Bundy, Frere Cholmeley Eversheds, Parīze

Džeimss Krofords (James Crawford), Kembridžas Universitātes Whewell starptautisko profesors
Hans van Houtte, Lēvenes Katholiekas Universitātes profesors
Mojtaba Kazazi, ANO Kompensāciju komisija

Francisco Orrego Vicuna, Starptautisko tiesību profesors, Čīles Universitāte

Alain Pellet, Starptautisko tiesību profesors, Parīzes X Nantēra Universitāte

Davis Robinson, LeBoeuf, Lamb, Greene & MacRae,

Soli Sorabjee, Indijas ģenerālprokurors,

Margrete Stīvensa, Starptautiskā ieguldījumu strīdu centra vecākā padomniece